

MARRY SHELLEYNING "FRANKANSTEIN" ASARI ASOSIDA "INSONIYATNING QUDRATI"

Ibragimova Dilafruz Shukhratovna
Senior Lecturer of the Department
"Practical English" FSU.

Abduvahobova Shahzoda Imomali qizi
Ingliz tili va adabiyoti fakulteti talabasi FSU.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.11124631>

Izoh: Bu maqolada insoniyatning qudrati va yaratish imkoniyatlarini ko'rsatadi. Maqola Viktor Frankenstein nomli ilm-fan mutaxassisi tomonidan yaratilgan mahluqning insoniyatga qanday zarar yetkazilishi va uning oqibatlari dolzarb muammo hisoblanadi va bu haqida ma'lumot berilgan.

Kalti so'zlar: "Insoniyatning qudrati", "Monster" yoki "mahluq" "Ilmiy fikrlar" "Yaratilish".

Abstract: This article shows the power and creativity of mankind. The article discusses how the creature created by a scientist named Victor Frankenstein harmed humanity and its consequences is a current issue and provides information about it.

Key words: "The Power of Humanity", "Creature" or "Monster", "Scientific Activities", "Creation".

Аннотация: Эта статья показывает силу и творчество человечества. В статье рассматривается, как существо, созданное ученым по имени Виктор Франкенштейн, нанесло вред человечеству и его последствия, является актуальной проблемой и приводится информация об этом.

Ключевые слова: "Сила человечества", «Существо», «Научные занятия» «Творчество». "Frankenstein" Mary Shelley tomonidan 1818 yilida yozilgan eng mashhur asardir. Insonning kuch va imkoniyatlari, uning rivojlanish, yaratish, o'rganish va o'zini o'zgartirishga oid energiya va kuchlarini anglatadi. Bu qudrat insonning fizikaviy, intellektual, tuyg'ulari va ma'naviy tarafdagi qudratlarini o'z ichiga oladi. "Frankenstein" asarida insoniyatning qudrati bilan bog'liq mavzular o'rtasida insonning o'zini o'zi yaratish imkoniyatlari, ilmiy zamonaviylik va uning kuchli texnologiyalar bilan cheklanmagan yetarli kuch va qudrati ko'rsatiladi. Bu esa insonning o'zini o'zi yaratishi va uning natijasida keladigan xavfli va zararli asosiy ma'nosini ifodalaydi. Bu kitob, insoniy qadriyat va madaniy muammolarga oid filosofik savollar orqali insan jamiyatining jumlaniy rahbari bo'lishga oiddir. "Frankenstein" asli qo'shma roman, dramatik va fantastik janrida ekanligi tufayli, insoniy qudrat, ilmiy texnologiya va tabiiy kuchlar haqida g'oya qilishga olib keladi.¹

Kitobda dinozavr yaratish orqali yaratilgan mahluq Frankenstein, insoniy jamiyatning tashqi xavfi va munosabatiga ta'sir qiladi. Bu mavzuda insonning qudrati, qobiliyati va muvozanatga oid muhim muddatlarni o'rganish mumkin. Yaratilgan mahluq, insoniy jamiyatiga ta'sir ko'rsatadigan, qadrlangan qudratga ega bo'lgan bir varaqadir. Bu esa insonning qudrati va uning kuchli yaratuvchilik huquqining muvofiq foydalanishini, iloji va muvozanatni o'rganish imkonini beradi.

"Frankenstein" asari yuzasidan juda ko'p yozuvchilar o'zlarining tanqidiy fikrlarini aytib o'tagan. Yozuvchilar o'rtasida Frankenstein asariga oid ko'plab maqsadlar mavjud. Bu asar

¹ Marry Shalley (1818) "Frankenstein" (14-sahifa)

romantizm janrida joylashganligi va uning ilmiy-fantastik turlari tufayli muhim sanalgan. Ba'zi yozuvchilar Mary Shelleyning Frankenstein asarini insoniyatning tabiiy va ijtimoiy muammolariga bag'ishlangan sifatida ko'rsatishadi. Ular Viktor Frankensteinning shuningdek, monsteri orqali yaratilgan fikr va ilmni iloji boricha boshqarishdagi muammolarni inobatga oladilar.

Boshqa yozuvchilar esa roman orqali o'zlarining davrini va muassasalarini ta'qib qilish orqali jamiyatdagi ilmiy va ijtimoiy o'zgarishlarni tahlil qilishadi. Frankenstein asari insoniyatning ta'sirli va o'zgargan tarixini ko'rsatib, jamiyatda madaniy va fikr o'zgarishlarni o'rganishga imkoniyat yaratadi. Bunday g'oyalar asar tahlilining zamonaviy mafkuralarini, muassasalarini, va ijtimoiy mohiyatini tan olishda yordam bera oladi.

Romanda Victor Frankenstein qudrati haqida shunday deyilgan: "U, yaratilgan monstr orqali insonning kuchli yaratuvchilik huquqiga ega bo'lgan, ammo bu qudratni yuqoriga ko'tarib, qobiliyati va muvozanatni birdek ushlab tura olmaslikni ko'rsatadi."² Roman insoniy qudratning tasnifi, iloji va muvozanatni o'rganish, bu qudratni qanday ishlatish haqida so'zlab chiqadi. Shuningdek, asar insoniy qudratning jaholat, g'urur va zulmning o'zaro bog'liqligini ham ko'rsatib beradi. Inson yaratgan narsasiga qul bo'lib boraveradi. Victor Frankenstein yaratgan mahluq asarda u "Adam" bo'lib u qasos olish uchun Frankensteinni sevimli ayolini yani xotinini tunda uxlab yotgan joyida o'ldirib ketadi. Inson qudrati bilan nimanidir yaratdimi bir kun kelib bu hodisa hayotiga tas'ir qiladi.

Asarda inson tomonidan yaratilgan mahluq insoniy jamiyatga tasir ko'rsatishi nazarda tutgan. Mary Shelly bu asarida yaratilgan mahluq orqali insonlarga o'rnak bolishni nazarda tutgan. Bu asar orqali insoniyatning tasvirlashga harakat qilgan va buning uddasidan chiqqan.

"Frankenstein" asaridagi mahluq yoki monstr haqida mavzusiga e'tibor qaratgan bo'lsak Viktor Frankensteinning yaratgan kuchli va qo'rqinchli jonzoddir. U yaratilganlik va yolg'izlik bilan bezatilgan bo'lib, o'zining hayotida bo'layotgan muamollarni o'rganib chiqish uchun harakat qiladi.³ U Shellyning asari orqali mahluq insoniyatning qudrati, iloji va muvozanata oid masalalarini ko'rsatadi.

Asar aynan inson va mahluq o'rtasidagi munosabatlar, va insonga oid bilimlar borasida muzokaralar orqali insoniyatning eng chuqur yonlari va chegaralarini o'rganish imkonini beradi. Mary Shelley bu asarda insonlikning ilmiy va jamiyatdagi muammolarini sarlash va taqdirlash uchun yaratilgan mahluq orqali ko'rsatilgan filosofik g'oyalarini ifodalagan. Asar, inson va inson emas mahluq o'rtasidagi g'aroyib tavsiflar orqali inson fikrlarini chuqur o'rganishga qaratilgan.

Xulosa: Asarni o'qish va o'rganishlardan kelib chiqib aytadigan bo'lsak Mary Shelly bu asari orqali insoniyatning kuchi, qobiliyatlari, nimaga qodir ekanligi bilan birgalikda yaratgan ilmiy yoki bo'lmasam har qanday mavzudagi kashfiyotini o'ziga yarasha yomon tomolari borligini yoritib bergan.

Bunga misol qilib aytadigan bo'lsak hozirgi kunda davlatlarda insonni o'rnini robotlar egallab bormoqda. Ko'plab kasalxonalarda, restoranalarda ish faoliyatini olib bormoqda. Bu bur tarafdin yaxshi lekin bir kun kelib biz insonlar tarafidan yaratilayotgan shu ilmiy kashfiyotlar hayotimizga o'z tasirini o'tkazishi haqida ham o'ylashimiz kerak. Misol uchun shu robotlar

² Mary Shelley (1818) "Frankenstein"

³ Donald F. Glut (1918) "The Frankenstein Archive; Essays on the Monster, the Myth, the Movies, and More" (122-sahifa)

rivojlanib borib tibbiyot sohasida yetuklik darajasiga yetib insonlarni ishini olsak qanchadan qancha doktorlar dunyo boyicha ishini yo'qotadi. Bu ham mayli, lekin robotlar hech qachon odam bo'lolmaydi huddi Victor Fraknenstein yaratgan mahluqga o'xshab. U ham ilmiy va fikriy qobiliyatlarini ishga solib mahluq yaratdi va natijada oilasidan ayrildi, insonlarni xavf ostiga qoydi oxiri esa yaxshi yakun topmadi. Shunday ekan har bir yaratilgan kashfiyotni o'ziga yarasha yaxshi tomoni bilan birga yomon tomoni ham bo'ladi.

References:

1. "Frankenstein; or, The Modern Prometheus" - Mary Shelley.
2. "Frankenstein: Annotated for Scientists, Engineers, and Creators of All Kinds" - Mary Shelley (tafsilatli muloqot). Bu versiyada Mary Shelleyning matni ta'sirida va asarning ilmiy tahlillari to'g'risida muloqotlar ilovasiga asoslangan ta'limotlar mavjud.
3. George Levine & U. C. Knoepfelmacher. "The Endurance of Frankenstein: Essays on Mary Shelley's Novel" - "Frankenstein" - Mary Shelley. publication date: 1818.Pages:87
4. Frankenstein: The 1818 Text" - Mary Shelley (Norton Critical Edition) publication date:09/08/2021. Pages: 128
5. Susan Tyler Hitchcock. "Frankenstein: A Cultural History" - "Frankenstein: Annotated for Scientists, Engineers, and Creators of All Kinds" - Mary Shelley (edited by David H. Guston, Ed Finn, and Jason Scott Robert).
6. "The Frankenstein Archive: Essays on the Monster, the Myth, the Movies, and More" - Donald F. Glut publication: 1918.page:122
7. "Frankenstein: How A Monster Became an Icon: The Science and Enduring Allure of Mary Shelley's Creation" - Sidney Perkowitz.

INNOVATIVE
ACADEMY